

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2019-2020

21 JANUARI 2020

STUDIEBEZOEK

**Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin
Vlaamse Gemeenschapscommissie**

SAMENVATTEND VERSLAG

**uitgebracht namens de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin
door mevrouw Els ROCHETTE**

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

Vaste leden: mevrouw Carla Dejonghe, voorzitter, de heer Juan Benjumea Moreno, mevrouw Els Rochette, mevrouw Cieltje Van Achter

Dames en Heren,

De Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin organiseerde op 21 januari 2020 een studiebezoek aan de Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

De raadsleden worden verwelkomd door de heer Eric Verrept, leidend ambtenaar, de heer Luc Dekeyser, algemeen directeur Welzijn, Gezondheid en Gezin, mevrouw Sara Mouton, verantwoordelijke Entiteit Gezin, mevrouw Marie Lindemans, coördinator pedagogisch ondersteuners, mevrouw Krista Donckers, mevrouw Britt Destaerke en mevrouw Caroline Vos, pedagogisch ondersteuners, mevrouw Hanne Vranken, coördinator van het aanbod van ‘Opgroeien in Brussel’, mevrouw Laura Van De Velde, mevrouw Isabelle Quinten, mevrouw Hanne Maes en mevrouw Olivia De Sutter, regionaal ondersteuners. Na een korte inleiding door de leidend ambtenaar, wordt door de algemeen directeur de Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin en haar werking voorgesteld. Mevrouw Sara Mouton geeft vervolgens een voorstelling van de Entiteit Gezin, waarna de verschillende collega’s van ‘Opgroeien in Brussel’ dieper ingaan op de praktijk aan de hand van enkele voorbeelden.

Mevrouw Els Rochette wordt aangeduid als verslaggever.

1. Inleiding door de heer Eric Verrept, leidend ambtenaar van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Nadat hij alle aanwezigen hartelijk welkom heet, legt de leidend ambtenaar uit dat de VGC ongeveer een 300-tal medewerkers telt, die gehuisvest zijn in het administratiehuis. De VGC deelt het gebouw en beschikt over het gelijkvloers, verdiepingen 1 tot 3 en een deel van verdieping 4. Op deze laatste verdieping bevinden zich Brusselleer en de Directie Financiën, Begroting en Aankoop.

De Administratie is sinds 7 à 8 jaar gecentraliseerd. Met uitzondering van de gemeenschapscentra, het Onderwijscentrum Brussel (OCB) en de ankerpunten in Sint-Agatha-Berchem, het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) en De Loods, zijn alle diensten samengebracht. De verdiepingen werden intussen totaal vernieuwd en aangepast aan de noden van de medewerkers. Om de 3 jaar houdt de VGC immers een tevredenheidsenquête, waaruit onder meer is gebleken dat medewerkers soms in de landschapsbureaus wat problemen met concentratie of geluidsstoornissen ondervinden. Er is getracht dit maximaal te verhelpen. Er is nog steeds sprake van landschapsbureaus, maar de medewerkers zitten meer verspreid en beschikken over enkele kleinere ruimten om zich indien nodig even af te zonderen om geconcentreerd te kunnen werken of met enkele collega’s overleg te plegen.

Verder verduidelijkt de spreker dat er zich in verschillende ruimten binnen het administratiehuis kunstwerken bevinden, om ze aangenamer te maken, maar tevens om mensen in contact te brengen met kunst en cultuur. Jaarlijks worden kunstwerken met BOZAR uitgewisseld.

2. Voorstelling van de Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin door de heer Luc Dekeyser, algemeen directeur

De heer Luc Dekeyser duidt dat de VGC 3 algemene directies heeft, waarvan de Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin de kleinste vormt. Dit wordt tevens weerspiegeld in het budget. Zowel de Algemene Directie Onderwijs en Vorming als de Algemene Directie Cultuur, Jeugd en Sport beschikken over ongeveer 30 miljoen euro, terwijl de Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin jaarlijks bij benadering 13 miljoen euro besteedt. Op vlak van personeel telt deze laatste een 50-tal medewerkers.

De Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin bestaat enerzijds uit de directies Welzijn en Gezondheid en anderzijds uit de Entiteit Gezin. De andere algemene directies hebben eveneens een Entiteit onder zich, respectievelijk de Entiteit OCB en de Entiteit Gemeenschapscentra.

Er wordt ondersteuning geboden voor Algemeen welzijn (cf. CAW), Armoedebestrijding, Jeugdwelzijn (IROJ), Personen met een beperking, Woonzorg en Ouderenwelzijn (cf. lokale dienstencentra), en er worden infrastructuursubsidies toegekend.

Voor het luik Gezondheid is de bevoegdheid van de VGC tamelijk beperkt. Op het grondgebied Brussel-Hoofdstad zijn 8 ministers van verschillende beleidsniveaus bevoegd voor deze materie. Concreet ondersteunt de VGC werkingen en projecten die te maken hebben met het bevorderen van de gezondheid. Hieronder vallen de sectoren eerstelijnsgezondheidszorg, thuiszorg, geestelijke gezondheidszorg, curatieve zorg, gezondheids promotie en -preventie.

Brussel vormt binnen de eerstelijnsgezondheidszorg 1 zone; in Vlaanderen bestaan nog 14 andere zones. De VGC is partner van de eerstelijnszone BruZEL. Het is de bedoeling dat 2 medewerkers van de Administratie deel zullen uitmaken van BruZEL. Dit wordt weldra ter beslissing voorgelegd aan het College. Vanuit Gezondheid wordt sterk samengewerkt met het Huis voor Gezondheid en het Brussels Overleg Thuiszorg (BOT). Deze 2 organisaties zullen in 2020 trouwens fuseren.

De algemeen directeur legt verder uit dat de VGC geen decretale bevoegdheid heeft. Alle Vlaamse decreten worden in Brussel ook toegepast, bv. het Decreet Algemeen Welzijnswerk, het Decreet Woonzorg, enz... De VGC kan, in tegenstelling tot de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) en de Franse Gemeenschapscommissie (Cocof), geen wetten maken. Er wordt gebruikgemaakt van verordeningen en reglementen als beleidsinstrumentarium. Vlaanderen subsidieert en kijkt toe of de werking verloopt zoals het moet. De VGC voert een flankerend beleid. De thematieken zijn breder en dieper in Brussel dan in de rest van België: armoede, gezondheidsongelijkheid... De VGC wordt gezien als een labo: wat door de VGC ontwikkeld wordt, zal later vaak in de rest van België worden toegepast.

Een voorbeeld van flankerend beleid betreft het CAW. Dat krijgt +/- 5 miljoen euro van Vlaanderen; de VGC legt daar 0,5 miljoen euro bovenop voor de werking in Brussel. Om dit mogelijk te maken, werden door de VGC-Raad 2 verordeningen goedgekeurd: de verordening Welzijn en de verordening Gezondheid, die het subsidiekader bepalen. Organisaties die subsidies wensen aan te vragen, moeten voldoen aan de voorwaarden die hierin zijn vastgelegd.

Daarnaast zijn er specifieke subsidiereglementen, zoals bv. het subsidiereglement voor de lokale dienstencentra. Dat is een van de weinige sectoren waaraan Vlaanderen minder geeft dan de VGC. Vlaanderen geeft 35.000 euro per erkend lokaal dienstencentrum; de VGC kent 76.000 euro per instelling daarbovenop toe. Via deze reglementen wordt eigenlijk het VGC-beleid bepaald.

Tevens worden meerjarenovereenkomsten (convenanten) afgesloten met organisaties, waarmee de VGC een structurele band tracht op te richten. Zo heeft de VGC onder meer convenanten afgesloten met het Kenniscentrum Welzijn, Wonen, Zorg, het CAW Brussel en JES vzw. Al deze overeenkomsten lopen af op 31 december 2020. Ze worden telkens zo opgesteld dat de duur 1 jaar van de legislatuur overschrijdt.

Sommige beheersovereenkomsten worden met 3 partners, namelijk inclusief de Vlaamse overheid, afgesloten. Een voorbeeld hiervan is de beheersovereenkomst met het Huis voor Gezondheid. Deze organisatie wordt gesubsidieerd door Vlaanderen en door de VGC.

De meeste organisaties worden jaarlijks gesubsidieerd via jaarovereenkomsten. Deze worden reeds in januari op het College geagendeerd, aangezien de organisaties in kwestie financiering ontvangen voor hun werking van het komende jaar.

Het werkveld wordt verder ook op andere manieren ondersteund. Het IROJ voor integrale jeugdhulp, het BROH voor personen met een beperking en het Overlegplatform lokale dienstencentra worden door de Administratie ondersteund.

De VGC doet beroep op 2 centra: het Kenniscentrum voor Welzijn, Wonen en Zorg, en het Huis voor Gezondheid, die zorgen voor vormingen en coachings. De Administratie is tamelijk beperkt qua omvang, maar als er rekening wordt gehouden met deze 2 centra, komen daar 30 personen bij.

Tot slot, verwijst de spreker naar de adviesraden. Er is er 1 voor ieder domein: Welzijn, Gezondheid en Gezin. De samenstelling en werking hiervan wordt bepaald door een algemeen reglement van de VGC, waar momenteel aan wordt gewerkt. De adviesraden worden door het College *nominatum* samengesteld.

Het LOGO Brussel vormt tevens een onderdeel van de Administratie. In Vlaanderen zijn er 14 LOGO's onder de vorm van vzw's. Het LOGO Brussel bestaat uit 5 medewerkers van de VGC, die ondersteuning bieden bij acties rond: verslavingen, bewegen, geestelijke gezondheidszorg, valpreventie, vaccinatie en bevolkingsonderzoeken voor de Nederlandstalige Brusselaars of de Brusselaars die gebruik willen maken van het Nederlandstalige aanbod. De VGC wil momenteel naar buiten komen met 'de Gezonde Gemeente'. LOGO Brussel is m.a.w. een semi-operationele dienst. Het personeel moet zich in de eerste plaats op het terrein bevinden.

Bij de Poolster, een centrum voor ambulante revalidatie, werken een 15-tal VGC-medewerkers. Bij de splitsing van de provincie Brabant in 1995 hebben zich een aantal Nederlandstalige organisaties bij de VGC gevoegd. Bij de Poolster worden kinderen voor verschillende leer- en ontwikkelingsstoornissen behandeld. De focus ligt op stoornissen met gehoorverlies.

2. Voorstelling van de Entiteit Gezin door mevrouw Sara Mouton, entiteitsverantwoordelijke Gezin

De reden waarom de Entiteit Gezin als entiteit onder de Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin ressorteert, heeft enerzijds te maken met beleidsprioritering en anderzijds, het feit dat de Entiteit een hele operationele werking heeft, verklaart mevrouw Sara Mouton.

In Brussel heeft de VGC de regierol inzake lokale kinderopvang, kinderarmoedebestrijding en gezinsondersteuning. Dat betekent dat de Vlaamse Regering naar de VGC kijkt om lokale invulling te geven aan die persoonsgebonden aangelegenheden.

Die lokale regierol vervult de VGC op verschillende manieren: er worden subsidies gegeven aan organisaties, maar de VGC ondersteunt ook het werkveld. Alles wat de Entiteit Gezin doet, heeft als doel de ontwikkelingskansen van de kinderen te verhogen. Er wordt dus naar de kinderen gekeken, maar ook naar de omgeving eromheen en de ondersteuning die zij nodig hebben. Dat gaat van kinderopvang tot opvoedingsondersteuning.

De werking van de Entiteit Gezin hangt vast aan 4 pijlers: de kwaliteit van de diensten voor gezinnen zo hoog mogelijk krijgen/houden; capaciteit voorzien d.m.v. subsidies voor capaciteitsuitbreiding om ervoor te zorgen dat het aantal kindplaatsen omhoog gaat; maximale toegankelijkheid van de diensten verzekeren; en innovatief zijn.

Het regelgevend kader is analoog aan wat Welzijn en Gezondheid hebben aan instrumentarium. De verordening houdende een overkoepelend kader voor subsidies binnen het beleidsdomein Gezin regelt de subsidies Gezin en daarnaast beschikt de Entiteit Gezin over enkele subsidiereglementen, die zijn opgedeeld volgens de sectoren (kinderopvang voor baby's en peuters: dit zijn de kinderdagverblijven (KDV); initiatieven buitenschoolse (kinder)opvang (IBO); preventieve gezinsondersteuning (o.a. consultatiebureaus Kind & Gezin, ontmoetingsplaatsen Baboes). Er bestaat een apart reglement voor infrastructuur, omdat er sterk ingezet wordt op nieuwe gebouwen voor kinderopvang, Huizen van het Kind, consultatiebureaus, IBO's, en een subsidiereglement voor het organiseren van studiedagen door de KDV.

Er bestaan verschillende vormen van samenwerking met de sector. Naast het toekennen van subsidies, beschikt de Entiteit Gezin vanuit haar regierol over een eigen adviesraad en werkgroepen. Er worden een aantal ontmoetingsmomenten georganiseerd met de sector. 'Spin-off' is daarbij de meest bekende en betreft alle begeleiders van de buitenschoolse opvang. Dit event vindt jaarlijks plaats. Verder wordt met de sector op diverse manieren gecommuniceerd: digitaal (Facebook, website), via netwerking en door het specifiek ondersteuningsaanbod 'Opgroeien in Brussel' (OIB).

De Entiteit Gezin probeert steeds de vinger aan de pols te houden op het terrein en beschikt organisatorisch over 2 teams: het team Regie en het team Ondersteuning. Het eerste team neemt de regierol op zich en bestaat uit 7 VTE. Deze medewerkers doen beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -evaluatie over gezinsbeleid. Het team Ondersteuning bestaat uit 9 VTE pedagogisch ondersteuners. Vroeger bestond het project 'Groeien in taal' en waren er binnen de Entiteit Gezin 6 taalondersteuners die naar de kinderopvang gingen om taalontwikkeling bij kinderen te stimuleren. Als je aan taal raakt, raak je aan alles, aldus de entiteitsverantwoordelijke Gezin. Alsmear vaker kwam naar boven dat er niet enkel rond taal gewerkt kan worden als er niet eerst een aantal pedagogische basisvoorwaarden zijn vervuld. En cours de route werd het aanbod 'Groeien in taal' uitgebreid tot 'Opgroeien in Brussel', waarbij de focus ligt op het versterken van de pedagogische kwaliteit. Taal heeft daar uiteraard een belangrijke rol in. Pedagogische kwaliteit vormt de basis. Er bestaat een scheidingslijn tussen beide teams zodat er een vertrouwensband kan opgebouwd worden binnen het KDV. Als het daar niet zo goed gaat, dan moet dit niet per se geweten zijn in het kader van subsidies. Omgekeerd, het is niet omdat men een subsidie aanvraagt, dat men meer ondersteuning moet krijgen. Uiteraard is de uitwisseling tussen beide teams wel belangrijk om voeling te hebben met het werkveld en het beleid hierop aan te passen.

3. In de praktijk: 'Opgroeien in Brussel'

Mevrouw Hanne Vranken werkt binnen het team Regie en stelt het aanbod 'Opgroeien in Brussel' samen. Zij preciseert wat de missie is van OIB: samen de kwaliteit van de Nederlandstalige gezinsinitiatieven in Brussel verhogen en een vruchtbare leeromgeving creëren voor de medewerkers om zo optimaal ontwikkelingskansen aan te bieden voor alle kinderen in Brussel.

Brussel heeft een zeer jonge en vaak zeer kwetsbare bevolking. Uit onderzoek blijkt dat de eerste 1.000 dagen van een kind van cruciaal belang zijn, vandaar dat er wordt ingezet op kwaliteitsvolle kinderopvang. Dat draagt bij tot gelijke kansen van bij de start.

De doelgroep bestaat uit de medewerkers van KDV (zowel coördinatoren, leidinggevendenden als kinderbegeleiders, logistiek personeel), IBO's, organisaties preventieve gezinsondersteuning (PGO) en babysitters.

Het aanbod van OIB bestaat uit een open aanbod via brochures, die 2 keer per jaar worden uitgebracht. Kinderdagverblijven dienen wel aangesloten te zijn bij het Lokaal Loket Kinderopvang. Daarnaast

wordt ingezet op advies en begeleiding op maat. Er wordt ondersteuning geboden op de werkvloer. Voorwaarde is dat KDV inkomensgerelateerd werken om hier een beroep te kunnen op doen.

Een groot deel van het aanbod wordt door de eigen VGC-ondersteuners ingevuld, maar er wordt tevens een beroep gedaan op vele partners met een bepaalde expertise. Voorbeelden hiervan zijn het Huis van het Nederlands, het Huis van het Kind, Kleefkruid*, enz...

Mevrouw Marie Lindemans is experte Kwaliteit binnen het team Regie en coördineert de pedagogisch ondersteuners. De spreker verduidelijkt dat er binnen de ploeg van pedagogisch ondersteuners 2 profielen bestaan. Brussel is opgedeeld in 8 regio's. Elk van die regio's wordt door een van de regionaal ondersteuners opgevolgd. Daarnaast zijn er binnen OIB experts, die bepaalde thema's verder uitdiepen: Ouders & Diversiteit, Ontwikkeling van kinderen & Taal, Kwaliteit en Geïntegreerd Werken & Educare.

De visie van OIB of hoe de missie te bereiken, draait rond 4 kernwoorden. In eerste instantie is dit 'een positief verhaal': er wordt oplossingsgericht gewerkt en uitgegaan van de sterktes van mensen. De job van kinderbegeleider is best zwaar. Er is veel uitval, er zijn veel zieken. Er wordt gezocht naar manieren om deze mensen te sterken. Een tweede element is 'nabijheid'. Vandaar de keuze om op te splitsen in regio's. Hoe dichter bij de sector, hoe makkelijker voor de doelgroep om hun vragen te stellen en voor het beleid om het aanbod hierop af te stemmen. Een derde belangrijk punt betreft het 'eigenaarschap bij de organisatie' zelf te laten. Het is niet de bedoeling dat de ondersteuners het werk overnemen. Op die manier zou men immers de duurzaamheid verliezen. Het nieuwe decreet schrijft voor dat ieder KDV een pedagogisch beleid moet hebben en dat iedere kinderbegeleider pedagogisch ondersteund moet worden. Veel KDV halen zelf pedagogische coaches in huis. OIB werkt met deze coaches ter plaatse. Een laatste belangrijk punt betreft het 'kind centraal' plaatsen.

Elk van de sprekers stelt vervolgens een van de realisaties van OIB voor.

Zelf geeft mevrouw Lindemans mee dat 'MeMosnaQs' een product is waar de VGC fier op is. Kind & Gezin heeft in 2017 'MeMoQ' gelanceerd. Dit staat voor 'Meten en Monitoren van de (pedagogische) kwaliteit (Q) in de kinderopvang. 'MeMoQ' bestond uit 4 onderdelen. Kind & Gezin schreef een pedagogisch raamwerk, een visietekst waarin in grote lijnen staat uitgelegd wat 'goede kinderopvang' zou betekenen. Daarnaast werd een nulmeting uitgevoerd: in 400 locaties in Vlaanderen en Brussel werd een stand van zaken op vlak van kwaliteit geregistreerd. Er werd vervolgens een zelfevaluatie-instrument gemaakt onder de vorm van brochures. Tot slot, werd een monitoringinstrument gemaakt voor de Zorginspectie. Van zodra 'MeMoQ' werd ingevoerd, kreeg de VGC talrijke vragen vanuit de KDV over hoe deze te gebruiken. OIB heeft om die reden de 'MeMoQ' vertaald naar doe-opdrachten die medewerkers tijdens de uren, in de leefgroep met kinderen en ouders kunnen uitvoeren, onder de vorm van een kaartendoosje 'MeMosnaQs'.

De tentoonstelling 'Voorlezen komt voor lezen' is ontwikkeld op basis van een hulpvraag vanuit de sector PGO, gaat **mevrouw Krista Donckers** verder.

Wat gewoonlijk over vroege geletterdheid wordt gezegd, is dat er moet voorgelezen worden uit boekjes aan jonge kinderen. Dat helpt geweldig bij de taalontwikkeling en het leesplezier. OIB heeft ontdekt dat er tal van andere factoren zijn die meespelen in de leesontwikkeling van jonge kinderen: bv. kennis van de wereld, passieve woordenschat. Volgens de PISA-peilingen van 2019 bleek dat het leesplezier en de -vaardigheid aan het afnemen is. Lezen is dus een *hot item*.

De reizende en interactieve tentoonstelling bestaat uit 13 panelen en is bedoeld om jonge kinderen op leestocht te laten gaan: gezichten lezen, foto's lezen, beelden in de stad lezen, enz... De focus ligt op de vele kleine stapjes die tot lezen leiden. Er is internationale belangstelling voor deze tentoonstelling

vanuit de werkgroep *Open the Door for Reading*, een Erasmus+-project. Momenteel staat een miniversie van de tentoonstelling in Milaan.

Mevrouw Britt Destaerke geeft wat meer uitleg bij ouderbetrokkenheid. Als een kind start in een kinderdagverblijf wordt meteen ook een gezin in huis gehaald. OIB ziet ouderbeleid als het samen touwtje springen: het springtouw wordt aan de ene kant vastgehouden door het team van het KDV en aan de andere kant door de ouders. Het komt erop neer om het kind te doen springen wanneer de samenwerking tussen beide vlot gaat.

Er kan gesproken worden van een partnerschap in opvoeding als de ouders erkend worden als expert van hun kind en het KDV erkend wordt als expert in groepsopvang. Wanneer deze 2 expertises verenigd kunnen worden, wordt een gunstig samenspel verkregen.

Starten in de kinderopvang is een spannend moment voor het kind, maar eveneens voor het KDV. Er is maar 1 moment om een goede eerste indruk te maken. Gelukkig zijn er heel wat contactmomenten waarop de vertrouwensband voor dat partnerschap kan opgebouwd worden. Elke keer moet die eerste stap van de KDV komen, aangezien zij de professionals zijn. Het helpt dat het KDV een ouderbeleid heeft. Dat is bijwijken aanwezig of niet. Het is soms gekend door de organisator of leidinggevende van het KDV, maar daarom niet door iedere kinderbegeleider. Met de veel voorkomende wissels van personeel is dat iets dat zijn doorgang moet kennen.

In de praktijk gebeurt heel veel van het ouderbeleid door de kinderbegeleiders zelf, terwijl de visietekst door leidinggevendenden is opgemaakt. Dat zorgt voor een spanningsveld. Kinderbegeleiders durven niet steeds hun opvoedingsexpertise in te zetten, daar ze zichzelf vaak niet als gelijkwaardig met de ouders beschouwen. Anderzijds is het moeilijk om de expertise van ouders binnen te halen.

In een bepaald KDV werd opgemerkt dat ‘het poortje’ soms een drempel vormde voor ouders. De wens van het KDV was om de toegankelijkheid te vergroten. Er vloeide een heel denkproces uit voort, dat uiteindelijk samen met OIB heeft geleid tot het actualiseren van een visie.

Mevrouw Caroline Vos licht Educare toe. Het systeem zoals het in België wordt toegepast, voor wat betreft de organisatie van kinderopvang en onderwijs, is het zogenaamde split systeem. Dat betekent dat er traditioneel een breuklijn ontstaat tussen de sector opvang (0 tot 2,5 jaar) en de sector onderwijs (2,5 tot 6 jaar). De focus in de opvang ligt meer op zorg, terwijl die in het onderwijs op leren ligt. De term Educare verwijst naar het samengaan van zorg (*care*) en leren (*education*).

Binnen België is het overgangsjaar vrij vroeg. In andere Europese landen is dat vaak later, rond 4 jaar. Die overgang kan voor sommige kinderen zeer ingrijpend zijn. Het aantal kinderbegeleiders dat in de KDV voor het kind zorgt, bedraagt ongeveer 1 op 8 kinderen. In het onderwijs kunnen 25 peuters onder 1 klasleerkracht vallen. Kinderen op die jonge leeftijd hebben af en toe andere behoeften: nood om te slapen, het eventueel nog niet zindelijk zijn..., wat maakt dat de kleinste instappers het moeilijk kunnen hebben in het onderwijs. Er wordt gekeken naar het welbevinden en de betrokkenheid van die kinderen in die pedagogische situaties. Uit onderzoek blijkt dat dit op lange termijn gevolgen kan hebben op de latere schoolloopbaan. Er dient dus aandacht besteed te worden aan het verzachten van die transitie en dat vormt de insteek van Educare. Hierrond werd een visienota geschreven door de Entiteit Gezin en het OCB. Om alle kinderen van 0 tot 6 jaar optimale ontwikkelingskansen te geven, wil de VGC een doorgaande lijn creëren waarbij zorg en leren geïntegreerd zijn in Educare-praktijken. Om de transitie te verzachten wordt naar meer continuïteit gezocht op meerdere vlakken (thuis, pedagogisch, professioneel, buurt, praktische organisatie), waarbij het kind steeds een centrale positie blijft behouden. Als voorbeeld van een Educare-praktijk wordt campus Toverbos aangehaald, die bestaat uit een school en een kinderdagverblijf.

De spreker legt uit dat de meest moeilijke transitie deze is die kinderen rechtstreeks van thuis naar school maken. Via de KDV is er niet meteen toegang tot die doelgroep. Er werd bewust voor gekozen om met Educare breder te werken via het 'geïntegreerd werken'. Dit gaat over waar een gezin terecht kan met alle vragen rond opvoeding, noden van het kind en het gezin via lokale netwerken. Geïntegreerd werken vormt een van de kernprincipes van het Huis van het Kind. Vanaf het voorjaar 2020 zal OIB met het Huis van het Kind samenwerken en sterker inzetten op dit luik. Hiervoor wordt een specifiek aanbod ontwikkeld.

Mevrouw Olivia De Sutter heeft het over leerbeleid en kwaliteitsplanning. Pedagogische coaches hadden veel vragen over hoe ze kunnen werken aan pedagogische kwaliteit, wat een decretale verplichting vormt. Bij pedagogische kwaliteit gaat het over ervoor zorgen dat kinderen alle kansen krijgen om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen en te groeien. Het team kinderbegeleiders staat hierbij centraal.

Door OIB wordt vooral ingezet op een leerbeleid: hoe kunnen professionals levenslang leren? Daarbij wordt gefocust op verschillende assen: (1) decretale bepalingen; (2) missie, visie en haalbare doelen; (3) team in kaart brengen, door na te gaan hoe het team leert, wat de aanwezige talenten en competenties zijn, wat het vormingsbeleid en het beleid ten aanzien van nieuwe medewerkers is; (4) systemen van kwaliteitsmonitoring verbinden aan elkaar (cf. 2 tools ontwikkeld door OIB, nl. het spel Expeditie kwaliteit en de kwaliteitskalender); (5) randvoorwaarden om te kunnen leren (welbevinden van het team, interne communicatie, inspraak en participatie en voorkennis).

Mevrouw Hanne Maes illustreert wat OIB doet rond team en organisatie, meer bepaald m.b.t. het welbevinden van het personeel van de KDV en het functioneren van teams. Er wordt veel verwacht van kinderbegeleiders, maar er bestaat niet zo veel over hoe er kan gewerkt worden aan het welbevinden van teams. OIB heeft beslist hierop in te zetten, hun expertise hierin te verbreden en een specifiek aanbod uit te werken voor de sector. Deze beslissing werd genomen, enerzijds omdat de behoefte hieraan hoog was; omdat de professionaliseringstrajecten meermaals in het gedrang kwamen bij gebrek aan draagkracht van het team. Kinderbegeleider is een zware en intense job, die veel energie vergt en vraagt om een goede samenwerking en afstemming met de collega's. Anderzijds, omdat kinderbegeleiders een centrale rol hebben bij de pedagogische kwaliteit. De interacties tussen kinderen en begeleiders zorgen ervoor dat kinderen zich goed kunnen voelen en ontwikkelen. In dat opzicht is het belangrijk dat begeleiders eerst voor zichzelf leren zorgen, waarna ze voor anderen kunnen zorgen. OIB gaat na hoe leidinggevend en coaches aan de slag gaan met hun team. Ook wordt door de regionaal ondersteuners rechtstreeks met de begeleiders gewerkt om een vertrouwensband tot stand te brengen. Methodieken die hierbij worden toegepast, zijn o.a. de meetlat - de klassieke methodiek binnen het oplossingsgericht werken - waarbij er als organisatie wordt nagegaan hoe ver men staat, wat zijn de sterktes, wat zijn haalbare volgende stappen om vooruitgang te realiseren? Positief roddelen, waarbij mensen in groep uitwisselen wat ze aan elkaar waarderen, of nog, een sjabloon voor het gespreksmodel tot verbindend communiceren, vormen andere voorbeelden.

Het pedagogisch inrichten van de ruimte wordt vervolgens toegelicht door **mevrouw Laura Van De Velde**. Elk KDV en ieder IBO ziet er anders uit. OIB beschouwt de ruimte als 3de pedagoog, naast de kinderen zelf en de ouders en kinderbegeleiders. Elke ruimte laat een indruk na op de kinderen en stuurt een bepaalde boodschap uit, lokt een bepaald gedrag of gevoel uit. Als de regionaal ondersteuners een traject rond ruimte doen binnen een opvanginitiatief, wordt gekeken naar de verscheidenheid aan materialen. Naast het plastic en vrij kleurrijke speelgoed wordt er op gelet dat kinderen in contact komen met gerecycleerde, kosteloze, natuurlijke materialen. Daarnaast is het belangrijk dat de kinderen de materialen zelf kunnen nemen. Ze moeten bereikbaar zijn op kindhoogte. Kinderbegeleiders wordt tevens de opdracht gegeven om de ruimte uit te tekenen op een

plattegrond evenals de looplijnen van de kinderen die ze observeren. Op die manier kan de ruimte worden geanalyseerd en eventueel aangepast.

Bij de IBO's is het vaak zo dat zij de ruimte moeten delen met een school. Dat maakt het moeilijk om vaste hoeken te creëren. Om die reden bestaat er een samenwerking met Hop Up, een open einde-materiaal (kan gekanteld, neergelegd, doorgekeken, opgezet worden...). Deze is zo veelzijdig waardoor de fantasie van de kinderen wordt aangesproken. De VGC beschikt over 2 Hop Up's, die gratis kunnen worden uitgeleend. Er wordt wel een bijpassende vorming rond gegeven.

Ondersteuningsvragen rond het organiseren van de buitenruimte worden vaak in samenwerking met Kleefkruid* aangepakt. KDV en IBO's die niet of over een beperkte buitenruimte beschikken, worden geadviseerd om de buitenruimte naar binnen te halen. De spreker toont hiervan enkele praktijkvoorbeelden.

Tot slot, bespreekt **mevrouw Isabelle Quinten** video interactiebegeleiding (VIB). Dit is een methodiek waarbij getracht wordt aan de hand van korte videofragmenten de pedagogische kwaliteit te verbeteren. Er worden positieve interacties gefilmd die gebruikt worden voor het empoweren van de teams binnen een opvanginitiatief en om de zelfreflectie te stimuleren. Het is een vraaggerichte methodiek. De begeleider vraagt om VIB toe te passen. Er wordt een bepaalde interactie met een kind gefilmd, waarna samen met de begeleider het videofragment seconde per seconde wordt geanalyseerd.

In de toekomst zal OIB zich focussen op de volgende thema's: duurzaamheid, het participatieproject 'Geef kinderen een stem' en het pilootproject 'Armoede' in 2 KDV.

Op de 3de verdieping van het administratiehuis komt de bibliotheek van OIB, waar alle materiaal en methodieken ter beschikking zullen worden gesteld.

4. Bespreking

Mevrouw Carla Dejonghe (Open Vld) dankt de Administratie voor de uitgebreide uiteenzetting. De VGC brengt duidelijk een positief verhaal waarbij de Brusselse ketjes centraal staan.

Wie bepaalt de locatie van de IBO's en wie financiert deze, wil **mevrouw Cielkje Van Achter (N-VA)** weten. Als ouder in Brussel is er weinig keuze over waar je kind terechtkomt in het onderwijs. Met een beetje geluk is dit in een nabijgelegen school die behoort tot jouw keuze, waar dan een IBO is ingericht. Wat wordt hier precies aan gedaan? Wie zijn de hoofdspelers om het aanbod eventueel uit te breiden? Wordt hierop ingezet?

Het commissielid heeft geleerd dat er voor de KDV een zeer uitgebreide werking bestaat. Brussel heeft zijn specificiteit; het is een grootstad met diverse talen en culturen. Dat bestaat tevens in Vlaanderen. De spreker is benieuwd of de werking van OIB in andere gemeenten bestaat. Wat is de rol van Kind & Gezin? Wordt er aanvullend gewerkt of op een gelijkaardige manier?

Behoren KDV, die niet aangesloten zijn bij Kind & Gezin, eveneens tot de doelgroep van OIB? Hoeveel KDV en kinderen worden bereikt?

Welke uitdagingen worden volgens OIB als grootste door KDV ervaren? Waar hebben KDV het meeste nood aan?

Het lijkt het commissielid nuttig voor ouders om een vorming te krijgen rond opvoeden. Dat wordt al eens in een KDV georganiseerd. Is hier vraag naar?

Mevrouw Els Rochette (one.brussels-sp.a) vindt het interessant te weten dat er per regio wordt gewerkt. Hoe werden deze regio's gekozen? Volgens welke criteria?

Op welke manier wordt de Brusselse diversiteit mee gepresenteerd in de manier van denken van OIB, bv. over opvoeden? Het commissielid verwijst hierbij naar een mama die vertelt dat het kindje thuis nog mee met de ouders in bed wordt genomen, terwijl de kinderbegeleiders aangeven dat dit niet kan of pedagogisch niet kwalitatief is. In sommige culturen wordt dit wel als kwaliteitsvol opvoeden beschouwd.

Taal speelt een enorme rol. Hoe gaan KDV hiermee om? Is het taboe om Frans of Engels te spreken?

Het raadslid verheugd zich op de projecten die OIB in de toekomst zal ontplooiën. Kan er misschien wat meer informatie gegeven worden over hoe OIB hiermee van start zal gaan?

Er wordt nagedacht over het oprichten van twee- of meertalige KDV, zegt **de heer Juan Benjumea Moreno (Groen)**. Er wordt daarbij gewezen op mogelijke obstakels: wie gaat dat organiseren, zijn er voldoende begeleiders die meertalig zijn... De spreker heeft het gevoel dat veel kinderbegeleiders meertalig zijn. Klopt dat gevoel? Is er voldoende expertise op het terrein om in de toekomst eventueel meertalige KDV op te richten?

Daarnaast merkt het commissielid een tendens op van een groot verloop bij kinderbegeleiders. Wordt dit gemonitord? Heeft de omgeving hierop een invloed, of de grootte van het team?

Verder heeft de spreker een vraag m.b.t. het duurzaamheidsbeleid binnen KDV. In sommige opvanginitiatieven is er vraag van ouders om gebruik te maken van bv. wasbare luiers, biovoeding, gebruik van natuurlijke materialen i.p.v. plastic. Het gebruik van televisie is daarentegen iets wat ouders liever niet zien. Heeft OIB hier een beleid of ondersteuningsaanbod voor?

Het commissielid is tevens benieuwd of de VGC ruimte ziet om initiatieven als Baboes of Huis van het Kind uit te breiden.

Tot slot, zijn er binnen de beleidsdomeinen Welzijn en Gezondheid innovatieve projecten op komst? En in welke mate werkt de VGC-Administratie samen met de GGC?

Mevrouw Carla Dejonghe (Open Vld) vraagt in welke mate de tools die gebruikt worden voor het meten van de pedagogische kwaliteit gelijk zijn aan deze van Kind & Gezin. In Brussel zijn er een aantal KDV die onder handhaving staan, doen deze meer een beroep op OIB?

Mevrouw Sara Mouton legt uit dat de erkenning en financiering van de IBO's parallel is aan de werking van de KDV. Kind & Gezin subsidieert het aanbod, zorgt voor het regelgevende kader en geeft vergunningen en erkenningen, en voert zelf een uitbreidingsbeleid. De VGC doet daarnaast ook aan uitbreiding van de IBO's, maar steeds aanvullend op Vlaanderen. Het onderscheid tussen IBO's en KDV bestaat in het ritme. De laatste uitbreidingsronde van Vlaanderen voor de IBO's dateert van 2008; voor de KDV gebeurt dit ongeveer jaarlijks. De VGC heeft in 2012 en 2016 zelf 2 uitbreidingsrondes gedaan. Op die manier zijn plusminus 1.000 kindplaatsen gerealiseerd. Dat is een relatief klein aanbod in vergelijking tot de opvang die op de scholen gebeurt, die trouwens niet onder dezelfde regelgeving valt. De Entiteit Gezin richt zich, net zoals Kind & Gezin, enkel op de IBO's, en niet op de opvang die door de scholen zelf wordt georganiseerd. De gemeenten die zelf onderwijs inrichten, voorzien vaak ook in opvang.

Net voor de verkiezingen van mei 2019 werd een nieuw Vlaams decreet m.b.t. de IBO's goedgekeurd, waarbij een van de grootste doelstellingen is dat het volledige aanbod van opvanginitiatieven op mekaar zal worden afgestemd.

De pedagogische ondersteuning voorzien in Brussel, de werking van OIB, bestaat niet in Vlaanderen, gaat de entiteitsverantwoordelijke verder. De Stad Gent bv. beschikt wel over een eigen pedagogische begeleidingsdienst voor kinderdagverblijven; het Gemeenschapsonderwijs (GO) heeft een centrale poot die voor al hun scholen en kinderdagverblijven ondersteuning biedt. Ongeveer 2 jaar geleden werd het Ondersteuningsnetwerk Kinderopvang opgericht in Vlaanderen. Alle KDV zouden kunnen rekenen op ondersteuning. Bovendien zou de subsidiëring van Kind & Gezin ten aanzien van al deze ondersteunende partners beter op mekaar afgestemd worden. De werking van OIB is echter uniek.

Mevrouw Hanne Vranken antwoordt op de vraag over het bereik van de KDV. Dit bedraagt 86 %. De spreker wijst erop dat het bereik niets zegt over de intensiteit. Zowel een eenmalige deelname aan een cursus als een intensief traject vallen hieronder. **Mevrouw Sara Mouton** vult aan dat het de bedoeling is dat de opvanginitiatieven OIB leren kennen. Nieuwe initiatieven worden meteen uitgenodigd voor een gesprek met de regionaal ondersteuner en een van de experts van het team Regie, aldus **mevrouw Marie Lindemans**.

Om welke reden kan een traject stopgezet worden, vraagt **mevrouw Carla Dejonghe (Open Vld)**.

Mevrouw Sara Mouton antwoordt dat OIB in alle vertrouwen aan pedagogische kwaliteit werkt. Dat er een spoor loopt vanuit de Zorginspectie kan de verstandhouding met het opvanginitiatief onder druk zetten. Als de Zorginspectie langskomt, dan gebeurt dit totaal onafhankelijk van OIB. De organisator van het initiatief krijgt van de Zorginspectie een verslag; OIB krijgt dit niet. In dit verslag staan vaak structurele en pedagogische elementen. Het is aan de organisator zelf om een beroep te doen op OIB. In het beste geval bestaat er al een band met de regionaal ondersteuner.

Het is echter mogelijk dat aan enkele basisvoorwaarden niet is voldaan, opdat er aan pedagogische kwaliteit zou kunnen gewerkt worden. Een voorbeeld hiervan is wanneer het KDV onvoldoende kinderbegeleiders in dienst heeft of de leidinggevende onvoldoende gesteund wordt door de inrichtende macht. In dat soort van situaties is het onmogelijk om te werken aan pedagogische kwaliteit. Het gevaar bestaat dat de ondersteuner de leegte probeert op te vullen en dat is niet de bedoeling. Dergelijke situatie valt weliswaar zelden voor. Als het gebeurt, dan wordt de pauzeknop door de ondersteuner ingedruwd en geadviseerd om eerst werk te maken van het regulariseren van de basisvoorwaarden. Van zodra die in orde zijn, kan OIB terug ondersteuning voor pedagogische kwaliteit aanbieden.

Wat de indeling in 8 regio's betreft, legt de entiteitsverantwoordelijke uit dat deze overeenstemt met de indeling van Huis van het Kind, van het Lokaal Sociaal Beleid, de eerstelijnszones, het Lokaal Loket Kinderopvang... Het valt op dat de regio's onderling danig verschillen, evenals de noden binnen een bepaalde regio.

Het aanbod inzake opvoedingsondersteuning voor gezinnen/ouders situeert zich bij het Huis van het Kind Brussel, terwijl OIB zich focust op de KDV. De vraag naar ouderavonden over een bepaald thema krijgt de Entiteit Gezin regelmatig, maar hiervoor wordt doorverwezen naar HOPON, een van de samenwerkingspartners van OIB, vertelt **mevrouw Marie Lindemans**. De voornaamste uitdagingen waarmee de ondersteuners geconfronteerd worden, handelen voornamelijk over teamdynamieken.

Mevrouw Sara Mouton pikt daarop in. In Brussel vormt het beroep van kinderbegeleider een knelpuntberoep.

Dat is in Vlaanderen niet het geval. Vanuit de VGC werd hierop ingezet door het project ‘Werken met ketjes’.

De zorgberoepen in het algemeen zijn een knelpuntberoep, vult **de heer Luc Dekeyser** aan. Het Huis van het Nederlands wordt door de VGC gesubsidieerd voor hun campagne ‘Zorg voor talent’. Het gaat er ook over om mensen te motiveren om voor die richting te studeren en zij-instromers te betrekken. Op zich lukt dit wel, alleen blijft niet iedereen die in Brussel studeerde er vervolgens werken. In de kinderopvang wijkt dit een beetje af, aangezien heel wat personeel met een GECO-statuut werd geïnjecteerd, aldus **mevrouw Sara Mouton**.

Er bestaan taalvoorwaarden voor de kwalificaties van de kinderbegeleiders. Iedere kinderbegeleider in ieder inkomensgerelateerd KDV moet voldoende Nederlandskundig zijn. Dat staat los van de taal die in het KDV wordt gesproken. Daar bestaat immers geen regel over. KDV die willen werken rond meertalig opvoeden, zullen door OIB ondersteund worden, op basis van de visietekst Taal van de VGC. Kind & Gezin is hierover duidelijk: een KDV moet het Nederlands bij jonge kinderen stimuleren, maar moet ook respect hebben voor thuistalen van kinderen, verduidelijkt **mevrouw Marie Lindemans**.

Mevrouw Britt Destaerke verklaart dat elk gezin uniek is. In een grootstad als Brussel is er uiteraard een culturele en taaldiversiteit aanwezig. De voorbije jaren zijn bij de KDV vragen m.b.t. cultuurverschillen in opmars. Het komt erop aan om met ouders in gesprek te gaan over enerzijds, het durven stellen van vragen door ouders; anderzijds om het mogelijk te maken voor het kind om te wennen aan het KDV en de overstap vlot te laten verlopen. Men moet steeds kijken naar de noden van het kind en het is de bedoeling om ergens te landen tussen de wensen van de ouders en deze van de kinderbegeleiders, rekening houdende met mogelijkheden van het KDV. Bij kinderbegeleiders die zelf een andere culturele achtergrond hebben, kan dit soms voordelig zijn.

Het is niet steeds mogelijk voor een KDV om mee te gaan met de wensen van ouders, zoals bv. als de vraag naar wasbare luiers of biovoeding komt. Elk KDV organiseert zijn eigen ouderbeleid, dat evolueert volgens de veranderende maatschappelijke diversiteit.

Mevrouw Sara Mouton gaat vervolgens verder in op Baboes. Momenteel bestaan er 4 dergelijke initiatieven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het is inderdaad niet goedkoop. Momenteel loopt er een project met het Huis van het Kind om na te gaan of de expertise van de Baboes-begeleiders niet kan gedeeld en uitgebreid worden.

Verder zijn de nieuwe initiatieven rond Armoede en Duurzaamheid, die aan bod kwamen in de uiteenzetting, net gestart. Het project rond participatie staat al verder. Er zijn nog een aantal andere uitdagingen waarop de VGC een antwoord tracht te bieden, stelt **de algemeen directeur Welzijn en Gezondheid**. De VGC wil een uitgebreid ondersteuningsaanbod creëren voor de 19 lokale dienstencentra, om in het kader van het nieuwe Decreet Woonzorg, ervoor te zorgen dat senioren zo lang mogelijk thuis kunnen blijven. Een tweede uitdaging speelt zich af op gebied van Lokaal Sociaal Beleid, waarbij de VGC een *no wrong door*-beleid wil invoeren. Samen met de ocmw's van 3 gemeenten en het CAW is het de bedoeling dat iedereen met om het even welke zorgvraag overal terecht kan en desgevallend wordt doorverwezen. Een derde uitdaging betreft de eerstelijnszorg die in Brussel moet worden uitgerold en waarvoor er zal moeten worden samengewerkt met de GGC.